POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU CIJENA 3.— DINARA

Mjesečnik za propagandu zajednice doma i škole

Godina V Zagreb, rujan 1935 Godina V

SADRŽAJ:

Broj 1

Izdavač i urednik: JOSIP BUTORAC, gradski školski nadzornik, Zagreb, Varšavska 16, priz. desno. — Godišnja pretplata 25 d. — polugodišnja 12.50 d. — Novac se šalje na Fil. Pošt. šted. u Zagrebu, br. ček. rač. 37.365.

KALENDAR »DOM I ŠKOLA« ZA 1935-6.

Izašao je i za ovu školsku godinu naš kalendarić. Počeli smo ga razašiljati. Ko ga još nije imao, a želi ga nabaviti, ili ko hoće veći broj komada nego prijašnjih godina, neka nam odmah piše. Kalendar zbog svoje praktičnosti i poučnosti kupuju rado đaci, roditelji i učitelji. Cijena mu je 2.50 Din. Povjerenici imaju 0.50 Din popusta za troškove i ev. gubitak. Narudžbe se šalju na upravu »Doma i škole«, Zagreb, Varšavska 16.

I ove ćemo godine podijeliti mnogo nagrada odgonetačima zagonetaka iz kalendara kao na pr. fotoaparate, naliv-pera, satove, skije, lopte itd.

IZ UREDNIŠTVA I UPRAVE

Kako su nas preklani prijatelji i »prijatelji« nagovarali, da snizimo cijenu listu, jer da je preskup i da će se dvostruko bolje prodavati, mi smo ih poslušali i snizili cijenu na polovicu, ali proda nije bila baš mnogo veća; osobito su se iskazali neki »prijatelji« »Doma i škole«, pa su nastojali da list još slabije ide u njihovu području. Pretplatnici također nisu bolje slali novac. List smo pojeftinili za 50%, a smanjenjem formata uštedjeli smo oko 20 posto; rezultat je za nas bio slab. — Stoga smo prisiljeni povisiti pretplatu od 20 na 25 Din godišnje, a pojedini broj odsad stoji 3 Din. — Pravi prijatelji i širitelji »Doma i škole« neka nam i dalje budu vjerni suradnici i pomagači, neka nas i otsada drže kako su nas i dosad držali. Bićemo im zahvalni, a nagrada će im biti zadovoljstvo, što s malo truda i volje podupiru plemenitu zadaću našega lista kao i zajednice doma i škole.

SAVEZ ZDIŠ DAJE ŠKOLSKE KNJIGE SIROMAŠNOJ DJECI.

Savez ZDIŠ u Zagrebu, znajući da kod nas ima mnogo siromašnih škola i sela, gdje se ne mogu za djecu naručiti školske knjige, zamolio je ravnatelje i učitelje zagrebačkih osnovnih škola, da pokupe od djece rabljene knjige, koje će se slati u provinciju siromašnoj djeci. Mnogi su to proveli i djeca su rado davala knjige, pogotovo, kad su čula da su te knjige namijenjene njihovim siromašnim drugovima po selima. — Gg. učitelji(ce) iz provincije, gdje djeca nemaju knjiga, neka popišu najsiromašniju djecu i pošalju taj popis Savezu ZDIŠ, Zagreb, Varšavska 16, a ujedno neka navedu razred djece. Knjige su besplatne, samo treba poštarinu platiti.

Dom i škola

MJESEČNIK ZA PROPAGANDU ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE

GODINA V ZAGREB, RUJAN 1935 BROJ 1

ŽIVIO NAŠ MLADI KRALJ!

Svakomu je udes namijenio njegovu misiju na ovomu svijetu. Nekomu je suđeno podnijeti najveće žrtve, udarce i poraze, drugima je zapisano u zvijezdama zadovoljstvo, sreća i uspjesi. Ima ih koje obasiplje i sreća i nesreća svojim darovima. Nađe se i takih koji se provuku kroz život, da niti oni zaoraše dublju brazdu, niti život zape za njih; pa i ovi su imali neku misiju na ovom svijetu. Jedni kao da žive zato da što više zla načine, a drugi imaju upravo nagon da čine dobro . . .

Nedokučivo je sve to za nas. Je li to po Božjoj volji, je li to fatum ili slučaj ili pak rezultat prilika i vremena u kojima živimo. To mi ne znamo.

Našemu je mladom Kralju sudbina namijenila da već u djetinjstvu osjeti najteže udarce. U mladenačkim godinama izgubi na grozan način svog uzvišenog Oca. I u svojoj dvanaestoj godini popinje se na vladalački tron. Makar On još stvarno ne vlada, ali Njegovo ime, slava i život već su nerazdvojivo povezani sa životom, snagom i napretkom naše države i našeg naroda.

Našem dragom mladom Kralju Petru II sudbina je namijenila veliku i tešku zadaću, a da će je On dostojno i ispuniti, i to je zapisano na zvijezdama, jer inače zašto bi ga sudbina odredila za ovaj poziv! Svi mi znamo i osjećamo, sav narod isto ćuti i osjeća, da nam je On u ova teška vremena jedina nada i ufanje. Sav se narod okupio oko Njegova prijestolja, spreman i u vatru i u vodu za otadžbinu i za svog ljubljenog Kralja, sve dotle, dok se on opaše junačkom snagom duha i razuma. A i onda ćemo stajati u bojnim redovima oko Njega, vazda spremni na Njegov mig i puni pouzdanja u Njega i ljubavi za Njega.

Ove godine slavimo Njegov trinaesti rođendan i kod svake ove slave imamo još jedan osjećaj, a taj je, da nas svaka ova slava sve više približuje Njegovoj punoljetnosti, kad će On, kao i Njegov veliki i nepobjedivi Roditelj, stajati na braniku naše moćne države.

ŽIVIO NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ PETAR II !

MINISTAR PROSVJETE G. DOBRIVOJE STOŠOVIĆ

Naš novi Ministar prosvjete rođen je u Brusu, srez kopaonički, 1894 godine. Osnovnu je školu svršio u Blacu, srez prokupački, a srednju školu u Beogradu. Učestvovao je u svjetskom ratu, te je po izvršenoj demobilizaciji, krajem 1918 god., otišao na studije na Ekonomsko-finansijski fakultet i to najprije u London, a zatim u Kembridž, gdje je i diplomirao 1922 godine.

Po povratku u domovinu, postavljen je za sekretara u Ministarstvu finansija, a docnije postade i šefom otsjeka. Kad se osnovala Privilegovana agrarna banka, bude 1929 god. izabran za glavnog sekretara. Godine 1931 zauze položaj direktora a 1933 god. generalnog direktora pomenute banke, na kome se mjestu nalazio sve do postavljenja za Ministra prosvjete.

Za vrijeme službovanja u Ministarstvu finansija povjeravane su mu bile razne misije u inostranstvu. Tako je 1926 g. učestvovao kao sekretar naše delegacije za regulisanje ratnih dugova u Americi, a 1927 g. nalazimo ga u istom svojstvu u Engleskoj.

G. Stošović bavio se i novinarstvom posvećujući naročitu pažnju privredno-finansijskim pitanjima. Bio je urednik »Beogradske ekonomske revije« koja je izlazila na francuskom i engleskom jeziku, da što lakše i bolje obavještava inostranstvo o našim ekonomskim i finansijskim prilikama. Uredio je i »Godišnjak Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« u kome je iscrpno opisan cjelokupan naš finansijsko-ekonomski život. »Godišnjak« je publikovan i u Londonu na engleskom jeziku u izdanju »Nir Ista«.

Zajednice doma i škole pozdravljaju novog Ministra prosvjete i tvrdo vjeruju da će svom snagom poraditi na podizanju školstva i narodne prosvjete kod nas.

MISLI NA POČETKU ŠKOLSKE GODINE

Posjetili seljaci svoga starog uču V. Ljube mu ruku i pričaju o svom selu, domu, djeci, blagu, polju, vinogradu, starim orguljama, sjećaju se onih koji se preseliše u vječnost i tako ostalo redom. Pomislih: kolike srdačnosti i blizine između časnog starca — učitelja i seljaka — njegovih nekadanjih učenika. Kad su otišli seljaci, upitah sijedoga učitelja:

— »Čime ste ih tako čvrsto povezali uza se? Kako su dobri, plemeniti i velikodušni ti ljudi. Kako osjećaju jedan za drugoga, kako su zahvalni — a r i-

stokrate duha. — Odlična karakteristika — oduševljeno će starac — aristokrate duha. — U svojoj sam školi nekada — nastavi starac — pretpostavio svemu ostalom **kristaliziranje duša, odgoj duha.** Otstranjivao sam korov i sadio u mlade duše poštenje, plemenitost, a naročito **socijalan osjećaj** — ljubav bližnjemu. Sate smo stajali pred pčelinjakom i učili kako se marljivošću i poštenim radom zarađuje svakidanji kruh. U stotinu i stotinu primjera vidjela su moja djeca kako je priroda bogata i raskošna, kako nam sve daje, nigdje traga sebičnosti, a čovjek kruna svega stvorenoga, čovjek koji nosi u grudima božansku iskru da zaostane za prirodom. Seosko groblje govorilo nam je živo o prolaznosti svega na svijetu i o neprolaznim vrijednostima, a to su **dobra djela.** Samo si toliko vrijedan koliko si pomogao svom bližnjem — bratu svom. Zalaz sunca i zvjezdano nebo magičnom silom privlačilo je moju djecu. Fantastične prostorne daljine, milijuni zvijezda govorili su jasno mojoj djeci o veličini Onoga koji je sve stvorio, koji daje da mislimo, osjećamo i da ljubimo jedan drugoga... Ali, dijete moje, — turobno će starac — čini mi se da to znanje, taj odgoj kojega sam davao svojoj djeci nekada u školi za današnje ljude materijaliste nema praktične vrijednosti. Danas gdje se preko leševa stječu karijere, gdje otima jedan drugome iz usta kruh; kad brat brata mrzi, kad se skvrni što je najsvetije, kad se izdajstvu i laži podižu spomenici...« Ušutio je starac učitelj i gledao zabrinuto u budućnost.

*

Sijedi učo nije više među živima, ali njegove riječi duboko su mi se usjekle u dušu. Kadgod stupim među djecu, sjetim se starca i njegove škole.

Da, njegova škola poštenja, razvijanja plemenitosti, socijalnog osjećaja, razvijanje duha; odgoj duhovnih aristokrata, duhovne elite — da, ta škola morala bi biti uvijek **savremena, aktuelna.**

Moguće u prevelikoj revnosti da što više pružimo djeci znanja, da savladamo građu (materijal) često zanemarujemo baš onu najvažniju i bitnu stranu škole — **odgoj duha i srca.** Brojimo koliko smo napisali vježba, diktata, zadaća, koliko imademo geometrijskih slika, slika slobodnog crtanja; koliko je izrađeno ručnog rada, koliko je bilo priredaba i nastupa. Što li se sve strpa u te male glavice. Sav taj materijal kao da zatvara dječje duševne ventile. Dijete prima taj materijal i opet ga daje prema potrebi i zapovijedi, a o sebi, o svojoj unutrašnjosti, o svome životu šuti. Zato nema vremena, **mora se svršiti građa.** Sve je to kao neko prebacivanje vreća iz jednoga magazina u drugi, a da neznaš sadržaja. Škola fabrikacije, mehanizacije, **a ne škola duha i odgoja.**

Obradili smo s djecom po svim propisima radne škole zadatak: ugljen, živa i njeni spojevi; četvorne mjere; izračunavanje površine, opsega; zanosno smo govorili o historijskim ličnostima, o moru i lijepim krajevima naše domovine. Djeca nam odlično znadu sve vrsti riječi, nađu u štivu svaki prilog i prijedlog, pjevaju deklamuju itd. Svaki puta vraćamo se iz škole kući zadovoljni: izvršili smo svoju dužnost.

Naveče pak susrećemo naše mališane na ulici gdje prodavaju žnirance, pobiraju čikove, nude cvijeće, stoje pred kinom i slastičarnama da iznude od prolaznika koji dinar; klatare se, psuju, ismijavaju roditelje i učitelje. A što sve čuju od svoje okoline, što čitaju i što gledaju u kinu? Jedna strahota!

Za njih je škola nešto drugo, dom drugo, život drugo. Za svaku tu instituciju imadu drugo lice. Kad dođu u školu jedno lice, u domu drugo, a na ulici pravo. Maskiraju se prema potrebi i prilikama.

Sve nas to zabrinjuje, naročito nas učiteljstvo na periferiji grada. Zar se tu nebi dalo što učiniti i pomoći?

Kako bi bilo da kao odgojitelj polugodišnje ispitujem svoju savjest i sam sebi položim račun. Koliko sam posjetio domova moje djece; koliko sam spri-

ječio sablazni i ćudoredne propasti dajući roditeljima savjete i opomene; jesam li vodio o tom brigu kako kod kuće dijete živi, je li gladno, kako se s njim postupa, što sve vidi i čuje u domu. Nije li moguće zapalo u loše društvo. Ne tjeraju li ga roditelji na prosjačenje i ulično iznuđivanje. Jesam li roditelju — ako mi je bilo moguće — našao zaradu da može na pošten način zarađivati kruh sebi i djeci svojoj. Jesam li na velike blagdane i svece mislio na sirotinju svoju; pohađao u bolesti. Koliko sam nastojao da iskorijenim kradju u svom razredu i odgojim pošten elemenat. Jesam li nastojao da ucijepim u dušu djeteta odvratnost protiv kletve, psovke i bestidnih razgovora.

Za takav postupak i rad ne treba posebnog studija, ni novaca, ni odviše vremena, ali mnogo srca i ljubavi prema bližnjemu. Daj toplu riječ, plemeniti savjet, moralnu pomoć. Udesi sa djecom razgovore od srca k srcu.

Od velike je važnosti i potrebe, baš u današnje doba, da odgojitelj budi u srcu djece **osjećaj za drugoga.** Opažamo da djeca često iz neke surovosti trgaju nemilosrdno glavice cvjetova, ruše ptičja gnijezda i muče životinje. Ako djecu uvijek i uvijek upozoravamo da je svake biljčice šteta, jer povećava ljepotu prirode i da trpi, ako ju nepotrebno uništavamo, i ako mu dokažemo da i životinja osjeća boli, tako ćemo mu polako ucijepiti **osjećaj i samilost za sve.**

Najviše ipak učinimo s dobrim primjerom. Roditelji i odgojitelji dobra srca i socijalnog osjećaja bez govora odgoje svoju djecu za ljude koji će rado pomoći siromahu, iznemoglim starcima i onda, ako će tom prilikom morati i sami sebi nešto uskratiti.

Kako su nas iznenadile jednoga dana one bijele cedulje sa crvenim slovima na zagrebačkim tramvajima: »Lijepo je kad mladež prepušta sjedalo starijima ili potrebnijima«.

Svi smo to odobravali, a kad smo se dublje zamislili, morali smo konstatirati kako je žalosno da su se uopće morale te cedulje izvjesiti kraj tolikoga napretka i kulture roditelja i učitelja, kraj tolikih modernih škola, prokušanih metoda. Te su cedulje moralna pljuska za sve one u čijim je rukama naša mladež. A još je žalosnije da naša mladež i dalje sjedi (često u pratnji roditelja) — unatoč naročitih cedulja — i pusti da kraj njih stoje bolesni ljudi, majke s djecom, starci i starice. Tu se ne radi o pomanjkanju znanja (toga je puna njihova glava), već o pomanjkanju osjećaja, pomanjkanju finoće duha.

Koliko imade prilike u školi da se razvije socijalni osjećaj. Treba djecu poticati da se natječu u ljubavi i susretljivosti, da osjećaju jedno za drugo i da taj osjećaj prenose na ulicu. Neka pritrče u susret starcu i starici i odvedu ih s jedne strane na drugu, pomognu im nositi teret, podignu ako što padne, otprate do kuće i stotinu sitnica koje opaža plemenito i osjećajno srce. A kod kuće, gdje je više braće i sestara, pogotovo je potreban osjećaj jedno za drugo. To je ujedno izvrsna škola gdje se otstranjuje sebičnost, sebeljublje, surovost, a goji veliko srce, koje od svoga obilja dijeli drugima. Tako će djeca brzo uvidjeti da su socijalna bića, da trebamo jedan drugoga; i ako se radujemo zajedno da se moramo i žalostiti zajedno i pomagati u času nesreće.

Naučimo djecu da posjećuju rado svoje bolesne drugove, a siromašne pak da u dogovoru sa starijima pomognu. Neka se natječu u dobročinstvima, a naveče neka ispituju svoja mala srca: jesam li danas učinio kakvo dobro djelo? Sama će djeca ovako iskusiti da se pravo prijateljstvo pozna u nesreći i bolesti.

Ucijepimo im duboko u dušu spoznaju: da je sebičnjak koji vidi samo sebe i živi za sebe najodvratnija pojava u ljudskom društvu.

Upravo je zato stvorena organizacija »Zajednica doma i škole« da odgojitelji i roditelji stoje u srdačnim odnošajima i da zajednički porade svim silama oko odgoja i duševnog izgrađivanja budućega čovjeka.

Zamislimo se u to i učinimo sve da uzgojimo moralno zdravu generaciju. Solidno je znanje potrebno, ali bez moralne i socijalne baze može samo da škodi. Dakle ne budimo samo učitelji, već i odgojitelji. Neka se ne dogodi da nam i u buduće putem štampe predbacuju: ne treba učiteljstvu akademske izobrazbe već više savjesnosti.

Zagreb Š.

NAŠE PJEVANJE

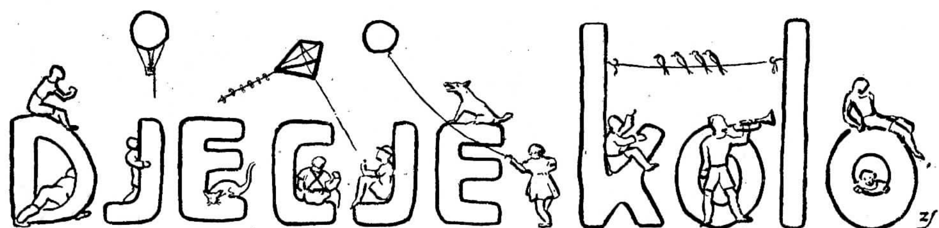
(PREDAVANJE S VIDOVDANSKE ZAKLJUČNE ŠKOLSKE SVEČANOSTI U RADIO-STANICI NA DJEČJEM SATU 27 VI 1935 GOD. DRŽ. MUŠKE NAR. OSNOVNE ŠKOLE DAVORINA TRSTENJAKA U ZAGREBU).

Najstariji pedagozi unose u programe svojih škola višega, onda i nižega, stupnja muziku kao obligatan predmet. Unose je, jer spoznavaju i uviđaju njezinu djelotvornu moć u odgoju djece, u odgoju mladeži. Pjevanje, taj najizrazitiji i najljepši izražaj ljudske duše, najnaravnija i najizrazitija grana muzičke umjetnosti, — zove se i vokalna muzika ili vokalna glazba, — pobjeđuje instrumentalnu glazbu, ulazi, ali i ostaje u elementarnim, pučkim, osnovnim školama. U srednjim školama danas ostaje kod nas još u prva dva razreda, da učenici steku elementarne muzičke pojmove teorijske, a onda se prepušta ambicioznijim učenicima i učiteljima glazbe, da si osnivaju i sastavljaju pjevačke, pa i instrumentalne (tamburaške, gudalačke i dr.) zborove, stalne ili prigodne, učeći pjevanje i razne instrumente privatno ili u glazbenim školama.

U programu narodnih škola, osnovnih i viših, zauzelo je pjevanje časno mjesto među predmetima vještina, a po nastavnom planu ima da se radi dvaputa po pola sata na tjedan. Kad se uzme da pjevanje treba da prati malone svaki nastavni predmet i da se pjeva iza težega školskog rada — za odmor — onda su dva polusata za učenje dosta, pogotovo, ako je dom učinio svoje.

Naš je narod od naravi glazben. To svjedoči more narodnih popjevaka i melodija, stvaranih i u najtežim časovima narodnog života, i stvaranih u svakom, pa i najmanjem zakutku velike naše Otadžbine; to svjedoči i činjenica da je i kod kuće stenjući u jarmu tuđinskoga gospodstva i po svijetu putujući za radom, ili i ratom gonjen, pokupio mnoge popijevke drugih naroda i presadio ih u sebe, te nije čudo, da ih dosta drži za svoje rođene; to svjedoči stvaralačka snaga naših starijih i mlađih muzičara.

Kada je tako, zar se mogu uzeti ozbiljno česte isprike da djeca nemaju sluha, da nemaju glasa, pa da se ne može da pjeva ni kod kuće, ni u školi? Zdrava djeca imaju sluh. Izuzetaka može da bude, ali vrlo malo. Izuzeci su djeca s kakvim tjelesnim ili duševnim defektom, pa i djeca takvih roditelja, hoću da rečem, mamica koje neće ili ne mogu da uspavljuju pjesmom svoju djecu kad su malena i nemaju vremena da im pripjevkuju u predškolsko njihovo doba. Pa i takva imadu i glas i sluh. Kako bi drukčije

PRILOG ČASOPISU „DOM I ŠKOLA”

GODINA 5 ZAGREB, RUJAN 1935 BROJ 1

Kamo žuriš, djevojčice?

Djevojčice mala,
kamo žuriš tako,
a prije si išla
obično polako?

Odgovara ljud'ma
djevojčica mala:
Došla doba zbilje,
presta pusta šala.

Eto knjige bijele,
eto i torbaka,
evo i od mene
novajlije — đaka!

Samobor *BOGUMIL TONI*

DVA DANA ŽIVOTA

Iz života trećeg ce razreda jedne zagrebačke škole.

Još mjesec dana prije izleta, rekao je učitelj trećeg ce razreda jedne škole sa zagrebačkog predgrađa svojim đacima:

— Svršena je stvar. Na izlet se ide. Ali nije još utvrđeno kamo. Možemo na more da ga vidite prvi puta u životu, i da se u njemu okupate. Možemo u Gorski otar, da vidite planine, koje probijaju nebo svojim vrhovima, a možete u selo, u moje rodno selo, tamo na cesti između Bjelovara i Daruvara. Idemo li u moje rodno selo, zadržaćemo se tri dana na putu.

— Idemo u Grđevac! Molimo vas, povedite nas u vaše rodno selo. Idemo

na selo. Idemo na tri dana od kuće! — Vikali su, molili su i opkolili su đaci učitelja i oči im sjahu, lica su vedra i sretna, dišu užurbanije i srce im bije burno. Zanimaju se kada se ide, jer su nestrpljivi. Treba učitelj, sad na, kazati samo jednu riječ: Bježimo! I oni su spremni, da krenu s njim odmah iz škole na željezničku stanicu i da otputuju iz velikog grada kojeg sunce nemilosrdno žeže; da bježe iz prašnih i tijesnih uličica predgrađa u kojem stanuju; da bježe odmah u pitomo i napredno rodno selo njihova učitelja oko kojega se prostiru guste hladovite bjelogorične šume beskrajno duge i široke; u selo, koje leži u moru žutog, teškog zrnatog žita i kraj divnih livadnih zelenih sagova dugih i širokih; u selo, iz kojeg krovovi kuća, staja i štagljeva izviruju iz pravih šuma plemenitog i raznovrsnog voća.

Konačno je došao taj dan. Bilo je 23 lipnja. Nedjelja poslije Tijelova. Tjelovske procesije šeću na sve strane velikim gradom. Promet u glavnim ulicama zatvoren. Tramvaji stoje i ne prevažaju. Učitelj i njegovi đaci nisu na to računali. S dalekog predgrađa jurili su kao mahniti s uprtnjačama na leđima na Glavni kolodvor. Udarali su u prolaznike bez »pardona«. Trčali nepropisno preko ulica. Presijecali su procesije. Htjedoše duše izgubiti i noge polomiti! Zamislite si ovo: Čekaš već mjesec dana na taj izlet. Maštaš o čarobnom učiteljevu rodnom selu trideset dana i trideset noći, a onda dojurio u trku na kolodvor i tamo ti hladnokrvno kažu: »Vlak je otišao pred jednu minutu«. »Zar i učitelj s đacima?« »Jest, jest! Otputovahu svi veseli i pjevajući!« Ne! Ne! To se ne smije dogoditi! Takva se žalost ne bi mogla preživjeti.

Na Jelačićevu trgu uhvatio je učitelj ipak neki zalutali tramvaj. Uskoči u njega. Odahnu i briše znoj koji s njega curkom curi. U prednjim kolima tramvaja smiješe mu se dva đaka. Vidi se na njima da su sretni što su učitelja otkrili. Dakle, spašeni su. Učitelj je još tu. Vlak nije bez njih otišao.

Ječam se vrši

Ispadoše iz tramvaja. Trče prama kolodvoru. Hrpa đaka čeka pred kolodvorom. Kad spaziše učitelja, jure pred njega:

— Dobar dan! Dobar dan!

Veliki kolodvorski sat digao uspravno gore obe kazaljke i kao da prijeti: Što je s vama? Gdje ste?! Još malo i skoro bi zakasnili! Zar vi ne znate da vlakovi nikoga ne čekaju?! Podne je, evo, već prošlo!

Učitelj juri na blagajnu po karte. Onda na peron, da znade kuda će smjestiti svoje male izletnike. Vremena je samo još nekoliko minuta. Učitelj se ne dospije porazgovoriti s majkama, koje su dopratile svoje dječake. Imale bi one njega koješta zamoliti, kao: da im dijete ne pije vruća grla hladnu vodu; da ne jede u selu zelena voća; da prije spavanja ide na klozet, jer imade slab mjehur i tako koješta. I sve bi to trebalo čuti i sve bi to trebalo zapamtiti, ali nema vremena!

— Zbogom! Zbogom!! Sretan put!!! I đaci i učitelj sjedoše u dugi, širok i zračan vagon brzog vlaka. Baciše uprtnjače s leđa, baciše kapute, padoše na klupe i odahnuše. Tu se tek ustanovilo, da Drago i Višnjevec nisu došli. Drago i neće doći, jer se razbolio. Siromah, a najviše se tom izletu radovao! Onaj drugi može svaki čas doći! Njegov je stan najdalji od kolodvora. Još dvije minute i vlak polazi. Još jedna minuta! Još pola minute! Eno, Višnjevca!! U posljednji čas! Vlak kreće. Ostavlja goleme kuće, srednje kuće i more niskih kućica istočne periferije. Ostavlja Maksimir i aerodrom i plovi, divno plovi nizinom, preko livada, polja i pašnjaka. Tra-tata! Tra-tata! Tra-tata!

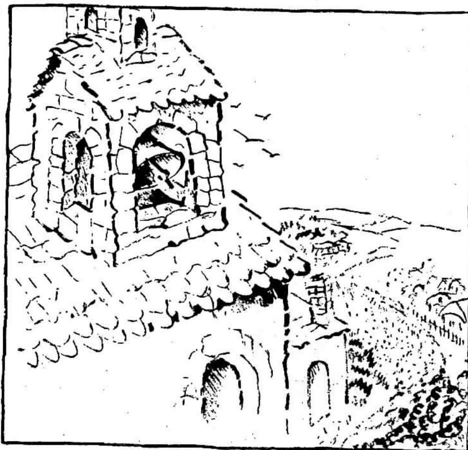
Križevci! Križevci! Odavde drugim, sporim vlakom do Bjelovara. Sve ljepše i bujnije šume. Sve plodnija polja i sočnije livade.

Bjelovar! Treba preći opet u drugi vlak. Svega šest sati vožnje imade do Grđevca. Vlak se zabušio u nepregledno more žita, koje je počelo žutjeti. Usred polja mali hrastovi gajevi. Polja se svršavaju livadama. Iza livada beskrajne šume, koje su prekrile ravnice uz riječice, a penju se i na brda, te sežu čak tamo do Bilogore, do Moslavačke gore i do Požeških planina. Trčkaju po njima i vitke srne, a zaleti se katkad i ponosni jelen.

Vlak reže pitome šume i siječe žitna polja. Prolaze sela: Galovac, Kokinac, Severin, Bulinac. Evo Pisanice i, iza nje, iza šume je obećano selo. Sad dolazi cilj! Vlak ostavlja Pisanicu i spušta se strelovito, niz brdo, kroz mladu blistavu šumu u dolinu Slatkog Potoka. Slatki Potok! Veliko selo i njegova djeca! Zar će vidjeti i mlin Družbe Pere Kvržice?!

Veliki Grđevac!!! Tu smo. Na kolodvoru mnogo znatiželjnika. Đaka cijela četa. Tu su braća njihova učitelja i grđevački učitelj Borojević. On, živ, neumoran daje odmah upute: Djeca će biti na potpunoj opskrbi u kućama obrtnika, trgovaca, gostioničara i drugih. Još bi se toliki broj djece mogao smjestiti. Stanovi su se našli u sedam minuta. S malo riječi, bez velikih molbi. Djecu primaju od srca. Biće udobno nastanjeni, biće ugošćeni. A što je glav-

Na početku škole

Din, don . . .
javlja zvon
preko brda, preko dola,
počela je škola.
Ostanite, đaci mali,
kraj je igri, kraj je šali,
škola zove
svoje sokolove.
Otvara vam vrata
puna srca, zlata.
Nauk zlatni nudi
da budete ljudi,
dobri i valjani,
poštovani . . .
koji će kroz život
znanjem sjati
i blistati
i na ponos biti
i mami i tati.

Vodice kod Šibenika

GABRIJEL CVITAN

no, ne predaleko. Svi u sredini sela. Da budu na okupu. Ni jedan đak neće spavati sam u tuđoj kući, da se ne osjeti

Preko žitnih polja

osamljen. Biće nastanjeni po dvojica, trojica i četvorica.

Dakle, sve u redu, u najboljem redu, odlično i upravo sjajno! A kad se spustila veče, okupio je učitelj svoje đake, da održi s njima dogovor:

— Dečki! Sad ćemo se rastati. Odvešćemo vas u vaše nastambe. Uprite sve sile, da izdržite do kraja kao uljudni, skromni, uslužni i pametni dječaci! Ne škrtarite s riječima: »molim«, »hvala« i »izvolite«. Ne budite za stolom lakomi, ali ne ostajte niti gladni! Ne uzimajte tuđih stvari, jer ću od stida u zemlju propasti!

— Ne bojte se! Bićemo fini, koliko god umijemo. Bićete vi i naši ugostitelji snama zadovoljni.

Sada su, umorni od puta, odvedeni po kućama. Gostoljubive domaćice su vodile i učitelje u sobe, određene za djecu iz Zagreba. O, kako gospodski bijahu te sobe udešene! Velike, zračne, s cvijećem, ćilimima i krevetima s kao snijeg bijelom posteljinom i s jastucima od čipaka!

Kad je učitelj predao u ruke gospođama djecu, sad je tek odahnuo i smirio se. Prije spavanja nije mogao sve posjetiti. Navratio se samo u jednu kuću. U dvorištu zastade u čudu i udivljenju. Vani je prostrta prava carska trpeza. Svi ukućani su za stolom, ukusno i bogato prostrtim. Pojeli su već pohano pileće pečenje i sada se slade pitom. Žvaču slatko mali Zagrepčani kolač i ugodno čavrljaju s prijaznim svojim ugostiteljima. Gospođa veli učitelju:

— Poslije večere će naši mali gosti da se proigraju s našom djecom. Onda će dobiti kavu prije spavanja. Iza toga će se oprati i ići spavati. — Pri tom je gospođa ogrlila svoje male goste i učitelju se oči zališe suzama. On jedva prozbori:

— Hvala! Srdačna vam hvala! Laku noć, mali moji!

Kad je pala ljetna noć na krovove sela, otišao je učitelj u jednu kuću, da vidi, kako spavaju tamo nastanjeni đaci. Domaćica, puna topline i srdačnosti, dade mu svijeću, i on uđe u njihovu sobu.

— Dobro veče! — ciknuše đaci prigušeno, kad ugledaše učitelja, proviriv glavama ispod popluna. Učitelj sjede na postelju.

— Kako vam je? — pita ih on.

Kod mlina Novaje

— Sjajno! Amerika! To se nismo ni u snu nadali. Časte nas kao na Božić. Vole nas. U Grđevcu su ljudi ljubazni. Ovdje nije niko gladan. Svi imadu široh

ka dvorišta, velike vrtove i duga i nepregledna polja. Da nam je ovdje ostati mjesec dana! Da mi je ovdje stalno živjeti! Kazaću tati, neka proda kućicu na Trešnjevki i neka kupi ovdje mali posjed, travno dvorište, gusti voćnjak, malo polje i livadu i jednu kravicu s teletom...

I tako bi oni učitelju pričali do ponoći. Do jutra. Pokazuju mu nijemo prstom na pripravljeni umivaonik, svježu vodu i na bijele ručnike i veliki sapun. Glade čipkaste jastuke i vezene navlake na poplunima. Upozoruju učitelja na sav komfor. Pod krevetom je čak i noćni lončić! Čovječe! Pa ti ih ljudi neočekivano dočekaše! Kad dođu kući, imaće majci pričati tri dana i tri noći i još neće sve ispričati. Ovdje su oni dočekani! Tu su oni ugošćeni! Ovdje se osjećaju ljudima. Srce im je razigrano. Duša im pjeva. Ne spava im se. Burno im se po unutrašnjosti kovitlaju ovakve misli i osjećaji: Neka ostane učitelj i čuje dalje, da sazna što misle i osjećaju. Grlili i ljubili bi oni cio svijet. Osjetili su se ljudima. Probudio se u njima čovjek. Tamo u predgrađu velikog grada sve je tijesno, prašno, vlažno, mračno, tužno i bijedno. Oni su tamo gusti, zatvoreni, umorni i žalosni. Ne vraćajmo se nazad! Ostanimo ovdje! Primićemo se za plotove i nećete nas moći otrgnuti. Ogrlićemo voćke i žive nas nećete odvući. Ogrlićemo naše domaćice i plakaćemo, da će i kamen prosuziti. A zar nećete tugovati za majkom, ocem, braćom i sestrama? Mislimo i na njih. Neka i oni dođu. Zašto su bježali sa sela u tijesne kuteve velikog grada i da

U ciganskom logoru

Na kolima u berbu jagoda

budu ondje najviše sluge i dvorkinje bogatih ljudi? Zašto ne ostadoše u selu, jer ovdje se živi slobodnim životom! Neka dođu i oni za nama! Naći će se za sve mjesta pod ovim širokim nebom i pokraj ljudi dobra srca. Učinite, učitelju, što možete za nas! Mi smo se ovdje osjetili ljudima. Mi ovdje tek živimo!!

Prvu noć su izletnici prespavali burno sanjajući zbog umora i raznih utisaka. U kući učiteljeva mlađeg brata spavao je i učitelj pod istim krovom s četvoricom svojih đaka. Bili su tu bolesnici okupljeni: Tomislav i njegova dva prijatelja i Jurica sa Selske ceste broj 106, koji je došao već u selo od kuće otečenom nogom. Odmah sutradan ujutro strpao je brat učiteljev Juricu na motorbicikl i odvezoše ga liječniku na malu operaciju. Učitelj Borojević mu je kod liječnika prikliještio ruke i noge i liječnik je razrezao otok. Mali vrisak i operacija je svršena. Jurici je noga zavezana. Liječnik ne traži naplatu od đaka izletnika i operiranog Juricu voze zdravog nazad. On može sada pješačiti s ostalim drugovima! Svi su zbog toga vrlo veseli, a on sam najviše!

Berba jagoda

Sad zauzeše sve stolove u gostioni. Da piju? Da lumpaju? Ne. Birtija je na po sata izgledala kao škola. Đaci izletnici su pisali roditeljima u Zagreb dopisnice, kako su sretno stigli, kako su veseli, jer im je tu vrlo lijepo.

Iza toga posjetiše jednog naprednog seljaka, da vide njegovu krasnu simentalsku stoku. Tu vidješe i vršenje dozrelog ječma. Zadiviše se strojevima, koji sami odbacuju na jednu stranu slamu, na drugu stranu pljevu, a na treću čisto zrno koje se ruši u vreće.

Odavde krenuše preko dugih i širokih žitnih polja i livada, i kroz mladu i vitku hrastovu šumicu u vodenicu, u mlin Novaju. Tu su se sunčali, pecali ribe i kupali. Široki je Šurina odnio rekord u plivanju. Preplivao je cijelo jezero pred mlinom.

Poslije podne, poslije carskog ručka, glumačka trupa đaka izletnika odigrala je besplatnu predstavu »Robinzone« pred svom grđevačkom školskom djecom u jednoj dvorani za predstave i zabave, a onda se otšetaše u divnu sjenovitu i pitomu šumu uz Slatki Potok. Na ciglani promatrahu kako se radi cigla i crijep, a htjedoše tu razgledati i rad pčela u uzornom pčelinjaku, ail ih, onako znojne i ugrijane protjeraše pčele iz svojega grada. Da nisu odmah pobjegli, bili bi svi izbodeni i došli bi otečeni natrag u Zagreb.

U šumi posjetiše cigansku naseobinu i zgroziše se nad strašnim zaostalim životom Cigana koji živu kao pravi divljaci i hrane se uglavnom uginulim svinjama iz sela.

Poslije toga izleta večera. Obilna večera. Poslije večere imade mala glumačka trupa opet dužnost. — Predstavljaju svoje »Robinzone« za odrasle. Predstavljalo se odlično u dvorani, punoj publike, premda je bio ponedjeljak! Tomislav, koji glumi glavnu ulogu, promukao je, ali on neda da predstava propadne. Upinjao se cijelu večer i pronašao neki trbušni govor.

Onda poslije predstave slatko spavanje, koje je uznemirivala tuga, što će boravak ovdje trajati još svega jedan dan!

Sutradan ujutro čekaju ih na cesti dvoja duga kola. Krasni konji! Dugi put pred njima! Pozvao ih je na berbu jagoda u šumu učitelj Đurđenić iz susjednog sela, iz G. Kovačice. Gusto su đaci nabiti u kolima i dugo se voze. Kasaju konji. Trče u galopu. Jedna kola iza drugih. Ustaju đaci u kolima i naperili ruke, kao da pucaju jedni na druge revolverima: Pu! Pu! Tu! Tu! Kao u filmovima s divljeg zapada.

U Gornjoj su Kovačici. Odlaze pješice u berbu jagoda na brdo Bilogore.

Svaki nosi lončić. Mali drugovi Kovačičani ih vode. Užitak je brati crvene i slatke jagodice svojim prstima ispod panjeva, na kojima se sunča zmija i iz visokog drača, iz kojeg skače prestrašen zec! Oh, kako je tu lijepo! Visoko, široko i prostrano! Gladni su. Prestaju brati jagode. Sjedaju u hlad krošnjate bukve i jedu suhu hranu, koju su ponijeli iz Grđevca. Ugostitelji ih opskrbiše: mesom, salamom, sirom i kolačima. Sunce žeže. Sparina je. Sada na vodu! Na izvor usred žitnog polja, pa srči i srči ledene vode s izvora! Slast, prava slast!

Ručak u hladu bukve

A popodne? Još uvijek u Kovačici, u hladu pod širokim orahom, na divnom travnom školskom dvorištu. U četiri sata nosi gospođa učiteljeva petnaest litara izvrsnog kiselog mlijeka i nekoliko domaćih hljebova, u krušnoj peći pečenih. Opet novo uživanje i slatko mljackanje.

A poslije toga, predveče, opet divna vožnja kolima natrag u Grđevac. Već na kraju puta polio ih je pljusak. Ništa! I to je u selu uživanje!

Da li se vesele đaci izletnici, što sutra rano ujutro odlaze nazad kući? Čini nam se, ne! Sretni su još jedino zbog toga, što su ranije došli iz Kovačice, pa se mogu do spavanja do sita naužiti igre po širokim dvorištima sa malim drugovima Grđevčanima, s kojima su se tek upoznali i sprijateljili, a već sutra se moraju rastati!

Učitelj skupi izletnike na dogovor:

— Dečki! Ujutro, u pet sati na kolodvor! Ne zaboravite se najsrdačnije zahvaliti vašim ugostiteljima!

— Zahvalićemo se. — Rekoše suznim očima, koje nijemo pitahu: Zar zaista već idemo nazad? Nema li načina, da ostanemo još?

I, kad je ujutro rano vlak vozio natrag prama Bjelovaru male izletnike i učitelja, oni nisu oka skidali sa Grđevca sve dotle, dok im se nije posve sakrio za šumu. Slali su poljupce prama njemu, uzdisali su i bilo je i suza u očima. Ondje su živjeli dva dana punim životom djeteta! Nikad neće zaboraviti gostoljubivo, napredno i čarobno učiteljevo rodno selo!

Zagreb. **Mato Lovrak.**

SLIKA S POGREŠKAMA

Ko će naći više pogrešaka?

1234567

Mjesec

Nad rubom usnulih brda
nebeskim modrilom kola,
kao žuti, blistavi dukat,
žutoga mjeseca pola.

Dok krošnje sniju tiho,
mrseći jesensku kosu,
što se niz grbave grane,
kao riđa griva, prosu.

I blagi, providni potok
pod žutim se tracima pjeni,
sušeći stidno na vjetru
dlan izmiveni.

Tad nagne se sjena samotna
niz prašni, izgubljeni put.
Za njom se zagleda mjesec,
blistavi dukat žut.

Zagreb *IVO KOZARČANIN*

KUPALIŠTE

Sunce žeže već nekoliko dana. Upravo je nesnosno. I u hladu je toplo. Seljaci rade kasno uveče i u praskozorje. Prašina pokrila svaku travku i svaki listić na drveću. Nestalo je zelene boje. U našem potoku ima sve manje vode. Gdje ćemo se kupati, ako ne padne kiša? A moramo se negdje rashladiti i osvježiti. U selu presahli neki bunari. Ljudi se boje, da im ponestane vode, pa što će oni i blago.

Ta nesnosna vrućina i pomanjkanje vode u potoku pobudili su u nama jednu misao, kako da si pomognemo. Iskopaćemo potok na jednom mjestu dublje, nego je njegovo pravo korito pa će nam se nakupiti vode i eto nam kupališta. Svi smo prihvatili prijedlog i sutradan već ranom zorom bijasmo na potoku. Neki je donio lopatu, neki motiku i prihvatio se posla. Istina, teško je bilo za nas mališane bacati zemlju na visoku obalu potoka, ali moralo se makar i s mukom. Znoj nas je polijevao, no uspjeh našega rada bližio se kraju. Naravski, da smo potok prije toga pregradili da nam voda ne smeta. I, kako je naše kupalište bivalo dublje, tako je voda sve više rasla. Skoro će nam provaliti privremeni nasip. Još malo i nasip će biti provaljen. Brže druže, hrabrili se i nukali drugovi. Posljednje lopate zemlje nismo dospjeli baciti na obalu, kad li puče nasip, a voda šuknu u naše kupalište. Nismo ni mislili da izađemo na obalu, a nismo se ni trsili. Voda se skupljala sve više i više, a mi smo sa zanimanjem gledali kako nam siže do koljena, do trbuha, do prsiju, vrata, a bome su oni manji počeli već plivati, jer im je stigla i do usta. Naše se kupalište napunilo da je Ivi, našem najvišem drugu, bila preko glave. Većeg veselja nismo doživjeli. Istina, nije bilo mnogo mjesta da svi ronimo i plivamo, ali i tu smo si pomogli. Kupaćemo se na smjene. Trojica po trojica. Zatim smo načinili raspored odnosno način kako ćemo se kupati. Najprije ćemo lagano silaziti u vodu, onda skakati na noge pa konačno naglavce u vodu. Plivaćemo: potrbuške, leđno, mornarski i slobodno. I, tako je bilo danomice, dok jednoga dana ne udari silan pljusak i prolom oblaka. Voda je u potoku narasla da se ne razlije. Naravski da je prelila i naše kupalište u kojem je sada bilo duboko i do tri metra. Drago mjesto, naše kupalište, nismo napustili iako je bilo i ljepših mjesta za kupanje. No ne samo, da ga nismo zaboravili, već je tome dijelu potoka ostalo do danas ime, koje smo mu mi dali. »Kupalište« i danas djeca vole, a ljeti kad ponestaje vode oni ga produbljuju da se nakupi što više vode.

Čepelovac **Martin Fućek.**

Ide vrijeme

U kolijevki leži dijete —
Još ne pozna boli.
U životu, da ne klone,
Majka ga sokoli:

Dijete moje, ti još ne znaš
Kako ide vrijeme,
U nedogled u nepovrat
Sobom nosi breme ...

Kad porasteš, pa u školu
Staza te povede —
Iz škole ćeš u svijet širok
U naručaj bijede.

Muka će ti sladit život
I ispunjat tijelo —
Od trna će i kamena
Kruna krasit čelo.

Biće briga, biće boli,
Čemera i jada;
A kroz život, ko i druge,
Vodiće te nada!

U životu kad susretneš
Ženu — ljubav blagu,
Sinko dragi, — poštuj majku.
Ljubi djecu dragu!

Tvoja djeca, kô što i ti,
Odrasti će redom
Bićeš starac i bez moći,
Djed sa kosom sijedom.

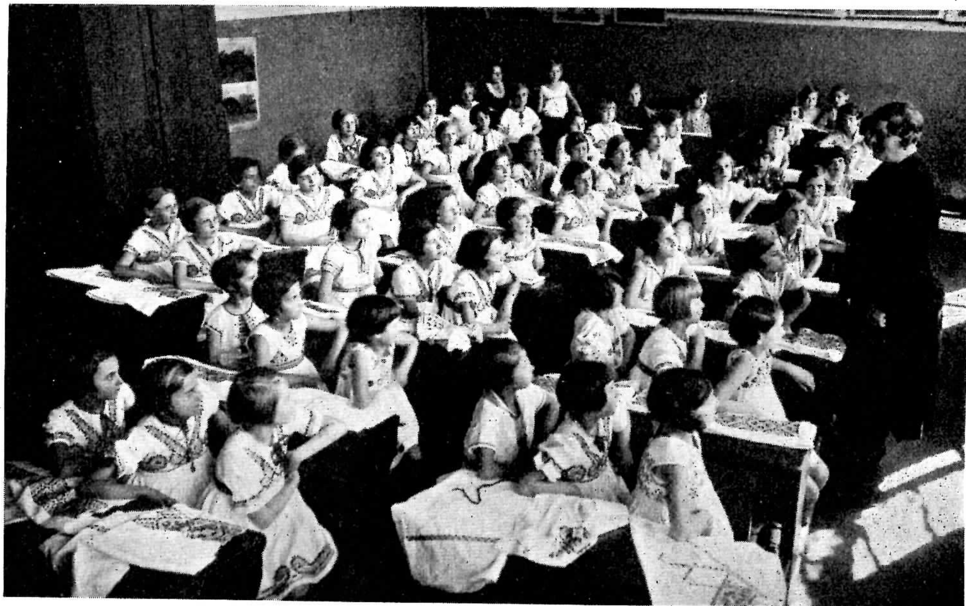
S mukom ćeš prošetati,
O štap se oprijeti,
Da si i ti dijete bio,
Sinko, tad se sjeti:

Nekad bijah dijete malo —
Onda dječak živi;
Kršan mladić, muž i otac,
A sad — djeda sivi.

Dijete drago, dijete milo,
Tako ide vrijeme,
U nedogled u nepovrat
Sobom nosi breme!

Zagreb

STRIC IVO

IV. razred ženske škole Franje Račkog u Krajiškoj ulici

LIJEPA NAŠA DOMOVINA

CRIKVENICA, *glasovito kupalište i glavni ribarski centar za gornje Hrv. Primorje.*

NAŠI NAJMLAĐI SURADNICI

ROBINZONI U ŠKOLI NA SELSKOJ CESTI

Prikaz o predstavi

Mi smo dobili iz Selske ceste plakat na kojemu je pisalo da će dječaci IIIc razreda pretstavljati igrokaz koji se zove Robinzoni.

Jako smo se razveselile i odlučile da čitav razred pođe pogledati kako će pretstavljati ovi dječaci. Naša je gospođa poslala plakat i poziv i u druge razrede i tako nas se sakupilo do dvije stotine i pošli smo s našom gospođom i gospođom iz IVa na Selsku cestu. Bilo je jako vruće, pa nijesmo išle ulicama, već preko polja, a kad smo došle do škole, čule smo da je prva pretstava već počela. Na dvorištu smo se igrale i čekale dok izađu njihova djeca. Dugo nam je bilo čekati i jako nam je bilo drago kad su djeca počela izlaziti iz dvorane. Najviše su halabučili dječaci i svašta nam govorili.

Mi smo zauzele mjesta i čekale na početak. Prije pretstave izašao je pred zastor jedan dječak i lijepo nas pozdravio, onako kako to kod nas čine Dušica ili Ružica. Onda se vidjela soba u kojoj su bili za stolom dječaci i učili.

Oni su morali učiti, ali im se nije htjelo, pa su se dogovorili sa svojim drugovima da idu na more. Ponesli su sobom hranu i pobjegli iz kuće. U drugom činu smo vidjele šumu u koju su stigli. Šuma je bila jako lijepo načinjena: nasred pozornice nešto granja i ništa drugo, a opet se činilo kao komad prave šumice. Već je bila večer, pa su se bojali, jer su u školi čitali da ima na drveću crnih majmuna.

Pravdali se tko će biti na straži, a bili su i gladni, jer su sve već prije pojeli. Htjeli su kući, ali nijesu znali put. Došao je ugljenar. Oni su se vrlo prestrašili. Jedna je naša djevojčica mislila da je to Crnac, no mi druge smo joj rekle da kod nas nema po šumama Crnaca. Ugljenar ih je psovao, a onda odveo kući. Sada smo mislili da ćemo vidjeti treći čin, ali nijesmo.

Došao je jedan dječak pred zastor i sve je pripovijedao kako bi dalje mo-

ralo biti, ali to bi se teško izvelo. Tu bi došli roditelji dječaka, rođaci njihovi, prijatelji i znanci, jer se javilo na telefon, na radio, u novinama, na policiju, da su nestala četiri dječaka. Ovaj je dječak to jako zgodno pripovijedao i mnogo smo se smijali.

I oni drugi, koji su prije pretstavljali, svi su glasno i lijepo govorili. Bilo je tako, kao da to nije izmišljeno, nego upravo da se tako događalo tim dječacima.

Prije nego smo otišle, Ružica se zahvalila gospodinu učitelju na pozivu i čestitala njegovim izvrsnim dječacima.

I dječaci su bili zadovoljni s nama, jer smo ih mi jako pozorno slušale i mnogo im pljeskale.

Mi bi rado i njih pozvati na naše pretstave, no što ćemo kad nemamo dvorane!

Ako će nas opet pozvati mi ćemo jako rado opet ići, jer volimo ovakove pretstave.

Jelica Ožegović,
uč. IIIa razreda,
na Novoj cesti

ZANATLIJE

Kovač kuje,
Da se čuje.
Pekar peče,
Pa se kreće.
Krojač šije,
Pa se smije.
Postolar na kalup bije,
Poslije posla malo pije.
Tako svaki radnik radi,
I kod posla dost se jadi!

B. Friesz.

ZAGONETKE

NARODNE ZAGONETKE I PITALICE

1. U vatri mokro, u vodi suho.
2. Varoš sam u dalekoj zemlji, pa sam ipak kod svačije kuće.
3. Skočila čuča i uhvatila bjegu.
4. Što nije još nitko na svijetu zaboravio?
5. Što prede bez konca?
6. Što se ne može osoliti u loncu.

7. KRIŽALJKA

Sastavio Ivica Šoštarić, Zagreb

I

A	D	A	M			prvi čovjek
L						kukac
B	O	J				rat
A	N	A				žensko ime
N	O	J				najveća ptica na zemlji
I						muško ime
J						voće
A						dragocjeni kamen

II

I—II država na Balkanu.

ODGONETKE

zagonetaka iz broja 10 god. IV.

1) Prirodna nužda; 2) Niti; 3) Puž i kornjača; 4) Dim; 5) Usta se otvore; 6) Postelja; 7) Mokar; 8) Jednako; 9) Ode se pješice u Beograd i tamo kupi sat, pa s njim natrag; 10) Pčela, rak, Emil, rat, Anđelka, Dubrovnik, ovca, vjetar, Ivan, ćuk = Preradović.

Odgonetači: Vilešić Božidar (4, 7, 8, 10); Franc Tihomir (3—10); Vasiljević Miodrag (3, 7, 10); Milić Josip (2—10); Sikulin Abdon (10); Nepoznati (3—10); Zurinić Pero (2—10); Fraj Srećko (10).

Nagrađeni su: Milić Josip (fotoaparat); Zurinić Pero (25 boca Radenske kiselice).

MALO ŠALE

I RIBE RASTU

— Mamice, da li i ribe rastu?

— Svakako, dušice! Tvoj je tata ovog ljeta ulovio šarana, koji je svakog dana, kad je o njemu govorio, narastao za nekoliko centimetara.

NEMOGUĆE

— Oprostite, gospodine, ali meni se čini, da sam vaše lice negdje na drugom mjestu vidio...

— Isključeno! Moje je lice uvijek na istom mjestu!

naučila govor? Ali jedno i drugo treba da se razvije i izvježba. Zato je tu dom, a onda škola! I dom i škola treba usto da u djeci razvije još smisao i volju za pjevanje, da uzmognu da nauče pratiti, čuvati i usavršavati svoje narodno blago: narodnu i umjetnu popijevku, ili, kako mi to u običnome svom govoru kažemo: našu pjesmu.

Nastaje pitanje: kada valja početi pjevanje s djecom i kako ćemo doći do zbornoga višeglasnog pjevanja, po sluhu ili po notama?

Tko će početi da djetetu pjeva, ako ne majka uz kolijevku? Ona ga pjesmom uspavljuje pa i pjesmom budi; pjesmom ga sokoli kada prohodava, pjesmom ga tješi, bodri, jači na svakom koraku. Stariji bratac i sestrica igra se s njime i opet u pjesmi.

U gradu u dječjem zabavištu ili skloništu, gdje ga ima, a u selu, gdje toga nema, čuje, sluša, a i samo pjeva s djecom iz susjedstva i u igri izoštrava sluh i razvija glas.

U prvom razredu osnovne škole, u kojem i onako treba po novima metodama da pjesma prati svaki školski rad, pače učenje svakoga novog glasa i slova od prvoga školskog dana, dobiva dijete već sistematsku pouku u pjevanju. Svaka mala pjesmica, pa i ishitrena najmanja melodija, oživljuje rad i pomaže uspjehu cjelokupne obuke. Nastavi li se dalje pjevanjem narodnih i umjetnih, lakših i težih popjevaka u daljnim razredima, ne zanemare li se naučene, a uzme li se usput, da djeca ni ne oćute, i najelementarnija glazbena teorija koja u IV razredu može doći i do pisanja nota i svjesnijeg pogađanja intervala, dakle, pravoga notalnog pjevanja, spremiće se djeca, da će moći dalje lakše da svaćaju, prate i uče višeglasno pjevanje.

Naši se pjevački pedagozi razilaze u pitanju jedno- i više-glasnog pjevanja, te u pitanju pjevanja po sluhu i po notama u osnovnoj školi. Jedni su isključivo za jednoglasno, a drugi traže i višeglasno pjevanje. Nastavni program zahtijeva u IV razredu vježbanje u dvoglasnom pjevanju. Jedni su samo za pjevanje po sluhu, a drugi za notalno pjevanje. Nastavni program ne traži ni pisanje nota, ali hoće grafičko prikazivanje dugih i kratkih visokih i niskih tonova na tabli, razlikovanje po trajanju, takt i ritam, ljestvicu i intervale, tempo i dinamiku, a to je već notalno pjevanje. Svaki brani svoje stanovište i potkrepljuje svojim dokazima.

Skučeno vrijeme ne dozvoljava mi da potanje iznesem njihova gledišta, ali je moje mišljenje da je i tu najbolja sredina tj. da se radi prema prilikama, ali — d a s e r a d i, d a s e p j e v a! I jednoglasno lijepo, skladno, ritmičko i dinamičko pjevanje je umjetnost! Gdje priliki dopuštaju, neka se pjeva višeglasno.

Radeći sistematski i neprekidno, pjevajući neprisiljeno i razumno, može se već u II razredu pokušati dvoglasnim, a u višim i višeglasnim pjevanjem. Djeci to, kad shvate značaj višeglasnog pjevanja, ide dosta lako. Češćom vježbom, ali ne dugom, iza izvjesnoga težeg rada ili za odmora, nauče ona ne samo svoju dionicu nego se pojedinac može upotrebiti i u kojoj drugoj dionici. U pohvalu mojih malih pjevača, koji me evo slušaju, mogu reći da ih ima dosta takvih. Da se višeglasno pjevanje može postići, dokazom su mnogobrojni dječji zborovi u cijeloj Jugoslaviji sa Slavčekom u Trbovlju na čelu.

Najidealniji bi dječji zborovi jedne pojedine škole bili, kada bi svi razredi po mogućnosti sa svom djecom, iako pojedino odjeljenje može imati i svoj zaseban zbor, činili jedan veliki dječji zbor. Tada bi na školskim priredbama i svečanostima mogla biti bolje i jače zadovoljena i ambicija djece koja nastupaju i zadovoljstvo roditelja koji ih gledaju i slušaju.

Kako radimo mi? Djeca pjevaju svaka u svom odjeljenju i svoje pjesmice. Kojiput se na službenom satu pjevanja ili poslije zvaničnih školskih sati sastanemo svi. Pjevamo jednoglasno, vježbamo škale, pa kakve harmonirane vježbice višeglasno, a onda prelazimo na učenje dionica i višeglasno pjevanje. Počimamo taj i takav rad već u početku šk. godine pa radimo do kraja. Skupi-

mo tako zalihu zborova i lako nastupimo kad ustreba.

Naše je pjevanje i jednoglasno i višeglasno, notalno i nije notalno, po sluhu naučeno i grafički pomagano pri učenju.

Kako je ova priredba*) za nas jedan naročit i prvi doživljaj ove vrsti, nije naše pjevanje onakvo kakvo znade biti kad smo sami ili kad nas sluša manje publike. Osjećamo da nas čuje mnogo slušatelja, pa molimo da nam se učinjena koja pogreška — ima među nama i kvaritona — oprosti.

Zagreb **Ivan Babić.**

*) Mnogi su se radijski slušatelji vrlo laskavo izrazili o ovoj dječijoj izvedbi.

ODGOJNO-PROSVJETNI RAD

SAVEZ ZAJEDNICA DOMA I ŠKOLE OSNOVNIH SKOLA GRADA ZAGREBA

Iz Okružnice br. 5 1935.

I. Pozivaju se ponovno sve zajednice koje do sada nisu uplatile saveznu članarinu za god. 1934/35. da to odmah učine, a najdalje do 30 septembra o. g.

II. Budući da je odlukom upravnog odbora Saveza osnovano »Omladinsko kazalište«, to se ovime umoljavaju gg. upravitelji škola, da prijave Savezu svu za glumu talentiranu djecu koja žele u tom kazalištu nastupati.

Za novoosnovano Omladinsko kazalište prihvaćen je na posljednjoj sjednici upravnog odbora Saveza pravilnik, koji će biti otštampan u »Dom i školi«. Prevremena je uprava kazališta povjerena tajniku Saveza, dok će se stalna kazališna uprava birati nakon održanja glavne skupštine Saveza.

III. Da bi se odmah na početku školske godine moglo započeti u svim zajednicama i u Savezu s intenzivnim radom, mole se sve zajednice, da najkasnije do 30 septembra održe svoje glavne godišnje skupštine. Preporučuju se, da se u odbore biraju ljudi koji će se rado svim svojim silama posvetiti radu u zajednicama, a ne one koji za taj rad nemaju interesa. Osobito treba birati marljive tajnike, jer na njima leži težište čitavog rada.

Isto tako treba kao delegate za glavnu skupštinu Saveza odrediti takve ljude koji će biti pripravni da uđu u upravni i nadzorni odbor Saveza. Nema smisla na glavnoj skupštini predlagati u odbor ljude koji uopće ne dođu na glavnu skupštinu, jer ti sigurno neće pokazati ni interesa za rad. To se najbolje pokazalo prošle godine kada su u upravni odbor birana neka gospoda koja nisu bila ni na skupštini, pa nisu uopće cijele godine ni dolazila na sjednice odbora.

U pojedinim odborima ima mjesta samo za agilne i za ciljeve zajednica oduševljene ljude.

IV. Ponovno se upozoravaju sve zajednice, da se svi dopisi za Savez imaju slati na naslov tajnika Beogradska ulica br 10 III, a ne na naslov predsjednika g. Butorca, koji je kao gradski školski nadzornk i onako pretrpan službenim aktima.

V. Da se ubuduće ne bi pojedine zajednice izgovarale da nisu primile okružnicu, to će se otsada slati sve okružnice na pretsjednike i tajnike zajednica te upravitelje škola.

VI. Umoljavaju se sve zajednice, da odmah pošalju Savezu statističke podatke o radu u prošloj godini i to prema formularu koji je već ranije zajednicama poslan.

Upozoravaju se tajnici da u statistiku ulazi samo rad zajednica, a ne i ono što su učinila druga društva i ustanove kao na pr. Dobrotvorni stolček, Gradsko načelstvo itd.

Ako koja zajednica nema formulara za statistiku, neka se obrati na tajnika.

U Zagrebu, dne 29 augusta 1935.

Pretsjednik: **Josip Butorac,** v. r.
Tajnik: **Dr Ante Frlić,** v. r.

FERIJALNE KOLONIJE

Prema zaključku upravnog odbora Saveza zajednica doma i škole osnovnih škola u Zagrebu obišao je tajnik Saveza g. dr Frlić ferijalne kolonije u Gorskom Kotaru i Hrvatskom Primorju, te je o utiscima podnio Savezu opširan izvještaj iz kojega vadimo slijedeće:

1.) Ferijalna kolonija u Skradu.

Ovu je koloniju organizirao upravitelj osnovne škole Kralja Petra Vel.

Osloboditelja gosp. Jovo Milojević kao koloniju Podmlatka Crvenog krsta i zajednica doma i škole. Djeca su stigla u Skrad 3 jula o. g. i smještena su u dvije dvorane na prvom katu osnovne škole u Skradu. Jednu dvoranu zapremaju ženska djeca ,a drugu muška. S djecom spava u svakoj dvorani po jedno nadzorno lice. Dvorane su čiste i zračne, no nešto su pretrpane, jer se ove godine javio vrlo veliki broj djece. Stariji i kuhinja nalaze se u prizemlju. Djeca ustaju u 7 sati te odlaze na pranje u dvorište. Iza toga dobivaju kavu ili kakao s bijelim vrlo dobrim kruhom (puno boljim nego onim što ga imamo u Zagrebu). Nakon kave slijedi slobodna igra djece ili vježbanje i tada se dočeka pošta kojoj se sva djeca vrlo vesele. Nekoji i zaplaču, ako ništa ne dobiju. U 10 sati dobivaju djeca kruh s maslacem ili pekmezom ili voće. Nakon ove okrepe odlaze djeca u pratnji nastavnika u obližnju šumicu na igranje. U 12 sati je ručak. Ruča se i jede vani, a samo po ružnom vremenu u dvorani. Hrana je vrlo tečna i obilna. Većina djece ima izvrstan apetit. Mnogi traže i po drugu porciju, koju uvijek i dobiju. Iza ručka djeca spavaju i pišu. U 4 sata dobivaju kavu, čokoladu ili čaj, a naveče mliječnu hranu. Sva su djeca s hranom i postupkom posve zadovoljna. No, bilo je i takve djece, koja su se u koloniji teško snašla bez svoje mamice. To su mamine maze. Za ovakve se ne preporučuju kolonije. U ovoj je koloniji bilo u julu sedmero djece, a u augustu troje djece, koje je uputio u koloniju Savez na svoj trošak. Jedno je dijete poslala na svoj trošak Zaj. doma i škole osnovne škole u Varšavskoj ulici, jedno Zaj. doma i škole Augusta Šenoe, a nekoliko Zaj, doma i škole osnovne škole Kralja Petra Vel. Osl.

Ferijalna kolonija u Skradu

Skrad je uopće vrlo povoljno mjesto za koloniju slabunjave djece. Zrak i voda su odlični tako, da sva djeca dobiju odmah dobar apetit i mnogo životne snage. Djeca se redovito važu, pa je konstatirano, da su skoro sva djeca dobila na vazi. Liječničku službu vrši u koloniji redovito mjesni liječnik. Priređeno je i nekoliko izleta u bližnju okolicu.

2.) Ferijalna kolonija u Selcu.

I ovu je koloniju organizirao g. Milojević. I tu su djeca smještena u dvoranama osnovne škole. No, ova škola ima jednu manu. Nema tekuće vode. Zato se djeca moraju prati iz lavora, no zato se oduže moru. Hrana je i u Selcu izdašna i vrlo dobra. Djeca se redovito kupaju pod nadzorom svojih nastavnika. Priređeno je također nekoliko izleta.

Ferijalna kolonija u Selcu
Doručak na plaži

3.) Ferijalna kolonija u Zagrebačkom domu u Selcu.

Zagrebački dom u Selcu svojina je općine grada Zagreba. U njem su smještena djeca iz zagrebačkih skloništa. Zgrada je vrlo lijepo uređena i u njoj vlada uzoran red. Za dobru kuhinju skrbe časne sestre koje vode dom. Dom ima i svoje vlastito kupalište i svoju lađicu u kojoj se djeca uz domaće barkare vozikaju po cijeli dan. Jednu bih zamjerku imao staviti. Djeca se premalo kupaju.

4.) Američki dom u Selcu.

Ovaj je dom podigla supruga našeg ministra dvora gđa Mabel Grujić, inače rodom Amerikanka. U dom se primaju djeca iz cijele države. Iz Savske banovine i iz samog Zagreba bilo ih je nekih desetak. U julu se primaju djeca

za plaću, a u augustu siromašna djeca besplatno. Dom je uzorno uređen, a hrana je odlična. Upraviteljica doma je gđa Zakić, koja me je vrlo ljubazno primila i spremno pokazala čitavi dom.

Djeca u Zagrebačkom domu i u Američkom domu imaju i svoje posebno plavo odijelo.

Osim ovih kolonija nalazi se u Crikvenici Ladislavov dom, a u Kraljevici Ferijalna kolonija za srednjoškolce. Naravna je stvar da imaju i naša braća Česi gotovo u svakom mjestu našeg primorja po koju koloniju.

U svim sam našim kolonijama opazio jedan manjak. Opaža se pomanjkanje stručnih učitelja gimnastike. U tome bi se morali ugledati u Čehe koji dolaze sa svojim odličnim učiteljima gimnastike, čijim smo se vježbama imali prilike diviti. Držim, da bi se tome dalo pomoći kad bi se prije ferija raspisao natječaj i apelirao na učitelje gimnastike koji bi rado proveli po mjesec dana na moru besplatno.

Roditelji, koji su povjerili svoju djecu brizi upravitelja i nastavnika naših kolonija, mogu biti bezbrižni i za zdravlje i za sigurnost svoje djece. Dosada se nije u kolonijama dogodila nikakva nesreća, što je najbolji dokaz, da se nad djecom vodi strogi nadzor.

Naravna je stvar, kad bi bilo više novaca, moglo bi se sve još i bolje urediti. Ovako moramo biti zadovoljni sa svim onim što nam pružaju naše ferijalne kolonije na našem divnom plavom Jadranu i u našoj Švici, krasnom Gorskom Kotaru. **Dr. Ante Frlić.**

IZLET ZAJEDNICE DOMA I ŽENSKE ŠKOLE DAVORINA TRSTENJAKA U HORVATIMA, ZAGREB

Dne 23. VI. t. g. učinila je Zajednica naše škole izlet u omiljelo historijsko mjesto Podsused.

S velikim veseljem spremala su se djeca na taj izlet tim više, jer su već znala kako će im taj dan biti lijep, pošto je ova Zajednica i prošle školske godine već učinila takav izlet u Samobor.

U nedjelju u 8 sati ujutro sakupilo se oko 300 roditelja sa djecom, pretsjednikom Zajednice g. J. Vrbancem, ravnateljicom škole gđom Vinski Alojzijom, cijelim učiteljskim zborom, te čitavim odborom Zajednice doma i škole na samoborskom kolodvoru.

Izletu se priključila dijelom i ovdašnja dječačka škola s učiteljem g. Pavinom.

U vagonima iskićenim zelenilom i cviješem zauzeli smo svi svoja mjesta

Zajednica doma i ženske škole Davorina Trstenjaka u Zagrebu

te uz veselo pjevanje djece vlak nas je odvezao u Podsused.

Došavši u Podsused polagano smo se uspinjali na ruševine starog Sused-grada; gdje je odbornik Zajednice g. D. Končevski održao krasno i poučno predavanje svim sakupljenim roditeljima.

Govorio je tako divno, da smo se svi, stojeć pod onim ruševinama, koje su nekad značile vlast i silništvo, sjaj i bogatstvo, prateći pogledom divnu okosvršetku zapjevali smo svi glasno i unisono »Lijepa naša domovina!«

Gosp. D. Končevski nas je uvelike zadužio svojim krasnim i poučnim predavanjem koje je na sve učinilo najdublji dojam. Nagradili smo ga dugotrajnim pljeskom, a g. pretsjednik J. Vrbanc zahvalio mu se u ime cijele Zajednice na njegovom trudu i pripravnosti.

Poslije smo se polagano spuštali lijepim perivojem i krenuli u jedan veli-

Gosp. odbornik Končevski predaje o prošlosti Sused-grada

licu, dragu našu rodnu kolijevku, zanijeli mislima u žalosnu prošlost koja nam je nanijela tihu bol i izmamila suze na oči...

Gledajuć pod našim nogama srebropjenu Savu, činilo nam se da nam njeni valovi pričaju i šapću o prošloj tragediji našeg seljačkog naroda i o njegovu geniju Matiji Gubcu. Našim duševnim očima gledali smo ga na užarenom stocu okrunjena usijanom željeznom krunom... i nama se grčile duše od tolikog užasa i grozne nepravde, a niz lice ronile se suze...

Plakali smo... i prenuvši se bili smo sretni da su ta užasna vremena silnika Tahija prošla, i da smo danas svi Srbi, Hrvati i Slovenci složno uložili sav svoj trud i svu svoju snagu na oltar velike i lijepe naše domovine Jugoslavije. Na

ki prostrani vrt gdje su djeca našla svoje uživanje u igranju, skakanju i pjevanju, a mi stariji sjeli smo za stolove gdje smo i objedovali.

Za vrijeme objeda palo je mnogo lijepih i oduševljenih zdravica od kojih je jedna bila namijenjena i našem požrtvovnom i vrijednom nadzorniku g. Josipu Butorcu, osnivaču naših vrijednih i korisnih Zajednica doma i škole, koji na žalost zapriječen dužnošću nije prisustvovao izletu, a što su sakupljeni roditelji vrlo žalili, jer oni u njemu štuju svog i svoje djece najvećeg prijatelja.

Ostalo se vrijeme provelo u razgledavanju mjesta, crkve i škole, koju nam je pokazala mjesna učiteljica gđa Ljubica Šimunović-Markulin.

Ona je na sastanku izrekla našoj Zajednici, pretsjedniku učit. zbora i ostalim odbornicima vrlo lijep i poletan govor, naglasivši kako je lijepa i plemenita svrha ovakovih Zajednica doma i škole.

U 8 sati navečer krenuli smo svi zadovoljni i sretni opet kući, noseći u srcima ugodan osjećaj da smo roditeljima i djeci pružili opet jedan lijep dan koji će im ostati u nezaboravnoj uspomeni.

Ovakovi izleti Zajednica, svečanosti i razna predavanja još više zbližuju dom i školu što je i svrha, a sve je to samo na korist naše uzdanice, naše drage djece!

Da je taj izlet tako lijepo uspio zasluga je našeg požrtvovnog pretsjednika g J. Vrbanca, odbornika i predavača g. D. Končevski, te ostalih odbornika ove Zajednice.

Vinski Alojzija.

NAŠE »OMLADINSKO KAZALIŠTE«

Po uzoru mnogih naprednih država osnovao je i Savez zaj. doma i škole svoje »Omladinsko kazalište«.

U narednom ćemo broju donijeti pravilnik tog našeg kazališta. Nadamo se da će osnutak Omladinskog kazališta naići u krugovima djece i roditelja na najveće razumijevanje i da će ga svi najizdašnije potpomoći.

Da je osnutak tog kazališta bio preko potreban dokazuju nebrojeni upiti koje dobivamo s raznih strana.

Uprava kazališta povjerena je našem tajniku g. dr. Frliću, a nakon održanja glavne godišnje skupštine biraće se i posebna kazališna uprava.

Prve će se pretstave prirediti u Narodnom kazalištu na Vilsonovu trgu. Kao prva pretstava davaće se popularna i vesela igra za djecu »Emil i detektivi«, koju je prema romanu Ericha Kästnera lokalizirao g. Ka Mesarić.

Režiju djela vodi g. Viktor Leljak, član narodnog kazališta, koji se već u nekoliko navrata pokazao kao izvrstan učitelj glume i redatelj dječjih pretstava. Uloge će starijih igrati članovi narodnog kazališta i Matice Hrv. kazališnih dobrovoljaca, a uloge djece (ima ih oko 15) djeca naših osnovnih škola, koja imaju glumačkog talenta.

Za to će djelo biti izrađena i sasvim nova scenerija, koju će izraditi naš u toj struci priznati umjetnik g. Pavel Froman.

Naše kazalište ima već i svojih dobrotvora. Tako nam je Tekstilna industrija Varaždin (TIVAR) poklonila 5000 dinara što u materijalu (platnu) što u gotovom novcu, a gosp. Ivan Penić, veletrgovac, potrebne boje za slikanje kulisa. Gornjim tvrtkama izričemo ovim putem najsrdačniju hvalu s nadom da će se u ove lijepe primjere ugledati i drugi naši trgovci.

Savez se obratio molbom na Gradsko načelstvo da bi sagradilo za potrebe našeg kazališta i uopće za školske potrebe stalnu pozornicu u dvorani škole na Kaptolu, pa ima izgleda da će našoj molbi biti i udovoljeno.

Za školsku godinu 1935/36 predviđene su u svemu četiri pretstave i to Emil i detektivi, Junaci Pavlove ulice, Trnoružica i jedan komad našeg domaćeg omladinskog pisca gosp. Mate Lovraka.

Nadamo se pouzdano da će naše Omladinsko kazalište ispuniti potpuno svoju zadaću i lijepo uspijevati u korist i na veselje naše djece i njihovih roditelja.

NAŠI POKOJNICI

Milutin Mirić. Dne 20 VIII umro je u Zagrebu pravoslavni katiheta osnovnih škola Milutin Mirić. Svečano je sahranjen 22 VIII uz dirljiv oproštaj i pjevanje njegovih bivših đaka iz Gline. Nad grobom je govorio pokojnikov školski drug, g. kateheta Jovan Bunjevac. Porodici iskreno saučešće, a pokojniku vječnaja pamjat!

Mijo Filajdić. Dne 22 VIII umro je u Zagrebu, nakon dugog bolovanja u 42 godini života Mijo Filajdić, nastavnik i pedagoško-omladinski pisac. Bio je dobar drug i savjestan školski radnik. Ostavlja za sobom udovu sa 4 nejake djece. Vječna mu slava!

»Dom i škola« s prilogom »Dječje kolo« izlazi svakog mjeseca osim srpnja i kolovoza. — Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Josip Butorac, gradski školski nadzornik, Zagreb, Varšavska 16. — Telefon 74-03. — Godišnja pretplata 25 dinara, pojedini broj 3 dinara. — Novac se šalje na zagrebačku Filijalu Poštanske štedionice na br. ček. računa 37.365. — Plativo i tuživo u Zagrebu. — Tisak Stečajnine Jugoslovenska štampa d. d., Zagreb, Masarykova 28. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Polanović, Ilica 131.

12.000 RODITELJA I NJIHOVA DJECA

Rad na odgoju, napretku i sreći školske djece i njihovih roditelja u Zagrebu. Osnovano je Omladinsko kazalište

— Šta radi Savez zajednica doma i škole osnovnih škola grada Zagreba, a što pojedine zajednice?

Tajnik saveza g. dr Ante Frlić spremno odgovori:

—E, pa to je roditeljima dobro poznato, ali bi dobro bilo da o tom radu malo izvjestite i vaše čitatelje. U zajednicama je učlanjeno preko 12.000 roditelja školske djece, svaka kuća ima po koje dijete, koje polazi osnovnu školu, a kroz tri godine rada naših zajednica, zadaci i ciljevi zajednica doma i škole toliko su popularizovani među roditeljima, da njima o tome nije potrebno posebno govoriti, no neće biti zgorega ako u »Novostima« naglasite **da su sve zajednice svojim dosadašnjim radom dokazale sposobnost za život i opravdanje za njihovu egzistenciju.**

Glavni je cilj zajednica doma i škole uska saradnja između roditelja i nastavnika u cilju moralnog odgoja i materijalnog potpomaganja naše školske mladeži i škola uopće. Upoznavanje roditelja s teškoćama školskoga rada, socijalna pomoć, kulturni rad među roditeljima, propaganda štednje, karitativni rad itd., jednom riječju **zajednice doma i škole služe odgoju, napretku i sreći školske djece i njihovih roditelja.**

Polje je rada veliko. Potrebno je samo marljivih orača, pa da to polje dobro i korisno izoru. Rezultati neće izostati, a pokazali su se već i sada nakon kratkog djelovanja.

— Kakve ste rezultate postigli u karitativnom i socijalnom radu?

— Šteta, što niste pročitali prošlogodišnji tajnički izvještaj. Jedan je od prisutnih delegata na glavnoj skupštini uskliknuo oduševljeno: E pa to je, gospodo, pionirski rad! Mogu vam samo dati podatke o radu u školskoj godini 1933/34, jer za prošlu školsku godinu nemam još statističkih podataka. Ti se sada izrađuju. Dakle **u školskoj godini odjevnih predmeta 1150 djeci u vrijednosti od cca 62.000 dinara,** dok je novčane pomoći podijeljeno 2420.— dinara. Radilo se i na kulturnom polju. Tako je održano 70 predavanja za roditelje, priređeno je više kino i kazališnih pretstava. Ove smo godine poslali na oporavak u ferijalne kolonije 14 djece, a nadam se da ćemo iduće godine najmanje 30.

Radimo i na suzbijanju prosjačenja školske djece. U tu smo se svrhu stavili sada u vezu sa Društvom za pomoć siromasima i suzbijanje prosjačenja, pa se pouzdano nadamo da ćemo u dogledno vrijeme očistiti zagrebačke ulice od naših »bezprizornih«.

Rješavamo mi pomalo i naše »kazališno pitanje«. Poznata je stvar da se u Zagrebu već odavna osjeća potreba osnivanja jednog omladinskog teatra. Gradovi u inostranstvu imaju takva kazališta. Kako znate, naše kazalište daje često pretstave za djecu, ali su to obično takve pretstave u kojima sudjeluju najviše dvoje djece, mala Lea i Braco Reis. Ono forsira samo ta dva mladenačka glumačka talenta. Ali mi imamo u Zagrebu još mnogo dječjih glumačkih talenata koji u zapećku čekaju. Najzad Narodno kazalište daje često te dječje pretstave u vrlo nezgodno vrijeme, na pr. na koncu sezone. Poznat je pako slučaj kada je jedne nedjelje poslije podne prikazivan dosta čudan komad »Tuđe dijete« uz mnogobrojno prisuće djece, dok je iste večeri davan komad za djecu »Šegrt Hlapić«, naravna stvar — bez prisuća djece. Naše kazalište daje zapravo dječje pretstave za »veliku djecu«. Mi želimo tome doskočiti.

Zato smo osnovali »Omladinsko kazalište. Imamo za iduću sezonu gotov repertoire: Davat ćemo: Emil i detektivi«, »Junaci Pavlove ulice«, »Trnoružicu« i jedan komad našeg domaćeg omladinskog pisca g. Mate Lovraka. Kao prvu stvar daćemo »Emila i detektive«. Imamo već i posebnog režisera, scenografa itd. Dječje uloge igraće djeca, a uloge odraslih profesionalni glumci i članovi M. H. K. D. Pretstava će biti na umjetničkoj visini. To vam jamčim! Mi idemo i dalje, pa ćemo **graditi i vlastitu pozornicu.** Naprije ćemo nekoliko pretstava davati u velikom teatru, a onda uz jeftine cijene u jednoj školskoj dvorani. Ja vjerujem, da će »Emil i detektivi« nadmašiti »Tončeka i Točkicu«.

— Kad radite s tako mnogo volje i ljubavi za stvar, sigurno ćete i uspjeti.

— U naš uspjeh i mi čvrsto vjerujemo — naglasi agilni tajnik g. dr Frlić.

Enes

---

* »Novosti« od 21 VIII o. g. donijele su ovaj razgovor s tajnikom Saveza ZDIŠ g. dr. Frlićem.

Svaki će roditelj držati »Dom i školu«, ako mu to savjetuje učitelj njegova djeteta.

JUGOSLOVENSKA ŠTAMPA D. D. ZAGREB